

شكەرلەي كىرىسىپ تەكشۈرۈپ - زەرتتەپ، ماسەلەلەردى رەتتەۋ - تۈزەتۈدى قاداغالادى

(بىسى 1 - بەتتە)

تايۋادا ئۆتونومىيالى رايوندىق تارتىپ تەكشۈرۈ كۆمىتەتى، باقلاۋ - تەكشۈرۈ كۆمىتەتنىڭ "ۋەسىۋ، تېمە-دىلىك جاساۋ، توغىستىرۋ" بويىنشا اقتاۋاۋداننىدا تۇراتىن 4 قىزمەت اتە-رەتتىن قۇرالعان تەكشۈرۈ - زەرتتەۋ گروپپىسى پىلالاۋ اۋىلى جا-يىلعان قىستانغا بارىپ، "ۋەسىۋ، تېمەدىلىك جاساۋ، توغىستىرۋ" بو-يىنشا قىستانغا تۇرۇ قىزمەتنى شىكە-رىلەتسىپ، نەگىزكى ساتىنىڭ نەگىزىن بەكەمدەۋ" دى تاقىرىپ ەتسىپ تەكشۈرۈ - زەرتتەۋ جۇرگىزدى.

"قىزمەت اترەتتىنە راقىمەت! كەدەيلىكتىن ارلىۋىمىزغا كۆمەكتە-سىپ قانا قويماي، ۋىمىزگە كەلىپ قىيىنلىقتارمىزدى شەشتىگىزدەر" - دەدى قىزمەت اترەتتىندەگىلەردىڭ بايەك بولسىپ جۇرگەننى كورگەن قىستانغا تۇرغىنى ماحمۇت سامەت قۇانا.

نەگىزكى تاقىرىپتىق تارىيە-ورىستەتلىگەننە بەرى، ئۆتونومىيالى رايوندىق تارتىپ تەكشۈرۈ كۆمىتە-تى، باقلاۋ - تەكشۈرۈ كۆمىتەتى 12گە بولسىپ، "ورتاللىقنىڭ 8 تۇر-لى بەلگىلەمەسىنىڭ رۇخنا قايىشلىق جاساۋ، فورمىلاشلىق، تورەشلىدىك، ساتىلار بويىنشا نەگىزكى ساتىنىڭ ئۆرتىپالغىن كۆمىتەۋ، "ئىس تىندىرۋ، ناتىجە شىعارۋ ارىنى جە-تەرسىز بولۇ، قازا باسىنىڭ عانا قامىن جەۋ، جاۋاپكەرشلىك ارقالا-ماۋ، بىسكەرلىك كورسەتپەۋ" سىياقتى 13 تەكشۈرۈ - زەرتتەۋ تاقىرىبىن ورگاندارغا، كاسپورنىدارغا، شارۋا-وتباسىلارنى، مەكەتتەرگە الا بارىپ، ناقتى تەكشۈرۈ، سىرلاشۋ، اڭگىمە-لەسۋ، كەزدەيسوق ارالاۋ سىياقتى كوپ تۇرلى تاسىلدەرمەن نەگىزكى ساتىنىڭ ئېرىنىشى شەبىنە بارىپ ما-سەلە نەدەپ، تۇيىنىشەكتەردى تەكشە-رىپ، قىيىن ماسەلەلەردى شەشتى.

تەكشۈرۈ - زەرتتەۋ بارىسىندا، زايونىمىزداعى تاراۋلار، ورنىدار تەكشۈرۈ - زەرتتەۋدى مىندەتنىن وتەپ، جاۋاپكەرشلىگىن ادا ەتۈمەن، پارتيئا ورتالىق كۆمىتەتى ورنالاستىرعان مىندەتتەردى ورنە-داۋامەن جانە قازىر ستەلپ جاتقان سىتەرمەن بىرلەستىردى.

قىزمەت وئەۋدى ساپالە

لاندىرۋدى كوزەدى وتىرىپ نىشە-كەرلەي تەكشۈرۈ - زەرتتەۋ جۇرگىزدى

تەكشۈرۈ - زەرتتەۋ بارىسىندا، رايونىمىزداعى تاراۋلار، ورنىدار نە-گىزكى ساتى، بۇقارا شەشۋدى ارمان-داپ وتىرعان قىيىن ماسەلەلەردى شەشۋگە كۇش سالۋعا مان بەردى. "بۇگىن كوپىشلىكتىڭ پىكىرلە-رىن جانە ۇنىستىنارىن تىخداپ، ار-قايسى فۇنكسىيالىق تاراۋلارمىزدىڭ نامى قانداي قىزمەتتەردى ويداع-داي وتەمەگەندىگىن، كوپىشلىكتىڭ قاجىتىمەن ارادا نامى قانداي پارىقە-نار ساقىتالىپ وتىرعاندىن ۋەسىۋ ۇشنىن كەلدىك". نەگىزكى تاقىرىپ-تىق تارىيەدە، شىنجاڭ قامداۋ - ساتۋ قارچى قوسۇ (چارنا مەڭگەرۋ) توبى شەكتى جاۋاپكەرشلىك سەرىكە-تەستىگى پارىكومنىڭ مۇشەسى، ئارتىپ تەكشۈرۈ كۆمىتەتنىڭ شۇجىي، جوراسى جاۋرۇڭ شىنجاڭ جەمىس شارۋاشلىغى داتاڭ جىبەك جولى ەلەكتروندىق ساۋدا شەكتى سەرىكتەستىگىنە كەلىپ تەكشۈرۈ - زەرتتەۋ جۇرگىزدى.

نەگىزكى تاقىرىپتىق تارىيە-ورىستەتلىگەننە بەرى، وسى توب نەگىزكى ساتىداي ورنىدارنىڭ ۇندەرسى، تىجاراتى، ۋىمىدىق باسقار-ۋى، قىزمەتكەرلەر تۇرمىسى، قوسىن قۇربىلىسى سىياقتى جاقىنارنا قىزمەت وتەۋدى ارقاۋ ەتسىپ تەكشۈرۈ - زەرتتەۋ جۇرگىزىپ، بايقالغان ماسە-لەلەردىڭ شەشۋگە بولاتىندارىن دەرەۋ شەشىپ، دەرەۋ شەشۋگە بول-مايتىندارىنا كەزەڭدىك نىسانا بەلگە-لەپ، قاداغالاپ رەتتەپ - تۈزەتتى ەرى جاۋاپتى تاراۋ مەن ورنىدى بەلگىلەپ، دەر كەزىندە سوڭىنا ئۇسىپ تۇردى. "بۇل ئېرىنىشى شەپتەگى ئېزى سىياقتى كاسپورنىدار-دىڭ دامۋى جونىنەن ەڭ ۇلكەن قولداۋ" - دەدى شىنجاڭ جەمىس شارۋاشلىغى داتاڭ جىبەك جولى ەلەكتروندىق ساۋدا شەكتى سە-رىكتەستىگىنىڭ اتقارۋشى جوراسى

ياڭ يۇڭشياڭ. ئۆتونومىيالى رايوندىق سۋىگە-لىمكى مەڭگەرەمسى اۋىل - قىستاننىڭ اۋىز سۋ جاۋىمىزدىگىنەن قامال اۋ شايقاسىندا جەڭسكە جەتۋدى نەگىز-كى تاقىرىپتىق تارىيەنى تەرەڭدەتتە-دىڭ ەڭ تىكە، ەڭ ايقىن، ەڭ پار-مەندى خالىق تۇرمىسى تاقىرىپى ەتۋگە تاباندى بولدى. بىرنەشە كۈننەن بەرى، مەڭگەرەمە باششالا-رى ئۆتونومىيالى زايونىمىزداعى 22 قىستانقا اۋىز سۋ جاۋىمىزدىگى نىچەنەرىياسى ورنىنا، بۇكىل شىنجاڭ-دامى ئۇنىدى سۋ يىگىلىگى نىچە-نەرىياسى قۇربىلىسى الاڭىنا، "ۋەسىۋ، تېمەدىلىك جاساۋ، توغىستىرۋ" بويىنشا قىستانغا تۇراتىن قىزمەت اترەتتەنە بارىپ، ئىس جۇزىندىك جاعدايىمەن بايلانستىرىپ، سۋىگە-لىمكى ارىلى كەدەيلىكتەن ارلىتۋدان قامال اۋدى جەنەكتەشۋ، خالىق تۇرمىسىن جاقىرتتۇ، سۋ قويمالارد-نىڭ جاۋىمىزدىگى جاعىنداي كوزە-مەسكى قاتەردى رەتتەۋ - جونگە سالۋ، سۋ جاعدايىنان الدىن الا حابار بەرۋ سىياقتى جاقىناردا ساقىتالىپ وتىر-عان ماسەلەلەرگە مەڭزەس، نىشكەرد-لەي تەكشۈرۈ - زەرتتەۋ جۇرگىز-دى. تەكشۈرۈ - زەرتتەۋ ارىلى سول جەردە قىزمەت دىستەپ، ئېزى توب ماسەلەنى ئېزى جايلى ەتسىپ، ئېزى توب ماسەلەنى رەتتەپ الپ قايىتىپ، رەتتەۋ - تۈزەتۋدى تىياناقتاندىرۋ ۇشنىن بەرىك نەگىز-قالادى.

ۇستىندە وزگەرتۋدى

كوزەدى وتىرىپ نىشكەرلەي تەكشۈرۈ - زەرتتەۋ جۇرگىزدى

تەكشۈرۈ - زەرتتەۋ بارىسىندا ەستىگەن پىكىرلەرگە، كورگەن ناقتى جاعدايلارغا نەگىزەلەپ، وسە-دان بۇرىن كوپ تۇرلى جول جانە ئاسىل ارىلى جىناپ، رەتتەگەن ناقتى ماسەلەلەرگە بىرلەستىرىپ، تا-راۋلار، ورنىدار بايقالا سالىسىمەن وزگەرتۋگە تاباندى بولسىپ، تەكشۈرۈ - زەرتتەۋ بارىسىندا بايقال-غان ماسەلەلەردى ۇيرەنگەن، وي جۇگرتكەن ماسەلەلەرمەن، قاداغا-لاپ، تالداۋ جاساعان ماسەلەلەرمەن، بۇقارانىڭ اڭسى كۇشتى ماسەلەلەر-مەن بايلانستىرۋعا شىنايى كەپلە-دىك ەتسىپ، رەتتەۋ - تۈزەتۋدى تىيا-ناقتاندىرۋدى ئېزى تۇلعالاندىرىپ لىگەرلەتتى.

تايۋادا ئۆتونومىيالى رايوندىق جول دىستەرى، نەگىز دىستەرى مەكە-مەسى ئۆتونومىيالى رايوندىق جول تاسمىالىن باسقارۋ مەكەمەسىمەن بىر-لەسىپ، وڭتۇستىك، سولتۇستىك شىنجاڭداي اۋىر، ەرەكشە ۇلكەن جابىدىقتاردى جاسايتىن كاسپورنى-دارغا جانە اۋىر، ەرەكشە ۇلكەن زاتىناردى تاسمىالىدىن كاسپورنى-دارغا بارىپ، "نىشكەرلەي تەكشۈرۈ - زەرتتەۋ جۇرگىزۋ، دالە - دال ئۇيىلىستىرۋ، بىرىقتىلپەن قىزمەت وتەۋ" تاقىرىبىنداي ۇلكەن زاتىنار-دى تاسمىالىداۋعا رۇقسىت ەتۋ

قارامايلىنىڭ زەردەلى قالا قولدانلىمى قىزمەت وتەۋ تۇرلەرى جۇزدەن استى

(بىسى 1 - بەتتە)

2010 - جىلى قارامايلى قالاسى يىنفور-ماتىسىا كاسىپ سالاسىن دامىتۋدى قالانىڭ تىيىن وزگەرتۋدەگى 3 ئىرى جاڭدان گۈلدەن-گەن كاسىپ سالاسىنىڭ ئېزى دەپ قارادى. 2011 - جىلى ئۆتونومىيالى رايون ورتاغا قويغان "تىيانشان يۇنگۇ" جوسبارمەن بىرلەستىرىپ، 2012 - جىلى قارامايلى بۇلىتتىق ەسپتەۋ نەرى-كاسىپ باقشا رايونى قۇرىلدى، بۇل باقشا را-يونى كەزەكتە مەملەكەت دارەجەلى بۇلىتتىق ەسپتەۋدەن قولدانلىمىلى ۇلكى كورسەتۋ بازا-سنا جانە شىنجاڭ "تىيانشان يۇنگۇ" وزەكتى بازاسىنا اينالدى.

بۇلىتتىق قىزمەت وتەۋ قابىلەتنىڭ ۇز-دىكىسىز كۇشەيۋىنە نلەسە، باقشا رايونى كاسىپ سالاسىنىڭ شوغرلاشۋ اسەرى بىرىندە دەپ كورنەكتىلەندى. قازىرگە دەپىن، باقشا رايونى جۇڭگو جىلجىمىالى حابارلاشۋ (شىنجاڭ) بۇلىتتىق ەسپتەۋ جانە ۇلكەن ساندى مالىمەت ورتالىغى، خۇاۋي بۇلىتتىق قىزمەت وتەۋ ساندى مالىمەت ورتالىغى سىياقتى 70 نەشە كاسپورنىدى (نىسان) بىرگە تەبۇگە باۋراپ، كۆلەمى باتسى سولتۇستىك بويىنشا ەڭ الدىدا تۇرۇپ، شىنجاڭنىڭ سىفرلى ەكونومىكاسىنىڭ دامۋىن ساقىتاۋ، ەسپتەۋ سىياقتى تىرەكتەرمەن قامدادى ەرى جىبەك جولى ەكونومىكالىق بەلدەۋى بويىندا-عى ەلدەر مەن رايوندارغا قىزمەت وتەۋ قابى-لەتن ازىرلەدى.

دا جى بىلاي دەدى: يىل ئۆتونومىيالى رايون "سىفرلى قارامايلى" كەشەندى رەفورما سىناق ئۇيىنىن رەفورمانى جىبايى تەرەڭدەتۋ قىزمەتنىڭ ماڭزىدى مازمۇنى ەتتى، كەلەسى قادايدا، قارامايلى قالاسى جىبەك جولى ەكونومىكالىق بەلدەۋى يىنفورماتسىا ورتالىغىن قۇرۋدى ئۇيىن ەتسىپ، بۇلىتتىق ەسپتەۋ نەرىكاسىپ باقشا رايونىن دانەكەر ەتسىپ، ابزال بۇلىتتىق ەسپتەۋ كاسىپ سالاسىن نەگىز ەتسىپ، زەردەلى قالا ونەركاسىي، مۇناي الابى يىنفورماتسىا كاسىپ سالاسىن ەرەكشە دامىتۋ جاعدايىن قالىپتاستىرىپ، شىنجاڭنىڭ سىفرلى ەكونومىكاسىن دامىتۋدا جەتەكشىلىك جانە ۇلكىلىك رول اتقارادى.

شىنجاڭ شەكارا وتكەلدەرنىڭ شاڭخاي سەلبەستىك ۇيىمىنا مۇشە ەلدەرگە قاراتىلغان ساۋداسى ورنىقى ارتتى

(بىسى 1 - بەتتە)

نىڭ شاڭخاي سەلبەستىك ۇيىمىنا مۇشە ەلدەر-گە ەكسپورت ەتكەن تاۋارلارى، نەگىزىنەن، ماشىنا - ەلەكتىر ونىمەدەرى، توقمىشلىق، كىم - كەشەك جانە اياق كىم بولسا، نەگىز-كى يىپورت تاۋارلارى شىكى مۇناي، تابىيى گاز سىياقتىلار بولدى. شىنجاڭ شەكارا وتكەل-دەرنىڭ شاڭخاي سەلبەستىك ۇيىمىنا مۇشە ەلدەرگە قاراتىلغان نەگىزكى ساۋداداعى ەلدە-رى قازاقىستان، رەسەي جانە قىرغىزىستان. ال شىنجاڭ شەكاراسى نىندەگى اتاۋا ساغابى، قورعاسى سىياقتى شەكارا وتكەلدەر شىنجاڭنىڭ شاڭخاي سەلبەستىك ۇيىمىنا مۇشە ەلدەرگە قا-راتىلغان نەگىزكى ساۋداداعى شەكارا وتكەلدە-رى سانالادى.

قازىر شاڭخاي سەلبەستىك ۇيىمىندا 8 مۇشە ەل، 4 باقلاۋشى ەل جانە 6 كەڭەسۋ-شى سەرىكتەس ەل بار، ەكونومىكا مەن خالىق سانى جالپى مولشەرى جەكە - جەكە دۇنيە ۇجۇزىنىڭ شامامەن 20%ىن جانە 40%ىن يەلەگەن، وراسان زور بازار كۆمەسكى كۇشنىە. 2018 - جىلى جۇڭگونىڭ شاڭخاي سەلبەستىك ۇيىمىنا مۇشە ەلدەرمەن ساۋدا سوماسى 255 مىللىيارد دوللارغا جەتسىپ، ساپكەس مەزگىلدەگەندەن 17% ارتتى.

2010 - جىلى قارامايلى مۇناي الابى زەردەلى مۇناي الابىن قۇرۇ نىساناسىن ورناتۋدى ورتا-غا قويدى ەرى ونى جۇزەگە اسىرۋدى جىل-دامداتتى.

جۇڭگو مۇنايى ساندى مالىمەت ورتالىغىندا (قارامايلى)، ەرەكشە ۇلكەن ەلەكتروندىق ەكران ايرىقشا كوز نارتادى. "6 سەكۇندا ئېزى رەت جاڭجالانانن، دەر كە-زىندە جەنكەزلىكتىن ساندى مالىمەتتەر ارىقىلى قىزمەتكەرلەر مۇناي قۇدىقتارى كىلتىياندارى، جوندەۋگە كەپىلدىك ەتۋ، ۇنىم مولشەرى ەستەلىكى سىياقتىلارغا دەر كەزىندە باقلاۋ - ولشەۋ جۇرگىزە الادى". شىنجاڭ مۇناي الابى سەرىكتەستىگى ساندى مالىمەت سەرىكە-تەستىگىنىڭ ورنىباسار دىرەكتورى جاۋ جىيىلىڭ بىلاي دەدى: بۇرىن جۇمىشسىلار نەشە ون كىلومەتر جەردەگى مۇناي قۇدىقتارىن ئېزى رەت شارلاپ - تەكشۈرۋگە، ارالاۋعا 10 نەشە كۇن ۋاقت جۇمىسايتىن، قازىر ۇيدەن اتتاپ شىقپاي - اق ساندى مالىمەتتەردى دەر كەزىندە باقلاۋ - ولشەۋگە بولادى.

زەردەلى مۇناي الابى قۇربىلىسى نەگىز ەتسىپ، قارامايلى قالاسى زەردەلى قالا بولۇعا قاراي جىبايى ويىستى. 2013 - جىلى قارامايلى قالاسىنىڭ "زەردەلى قالا" قۇربىلىسى جوسپا-رى سىكە قوسىلىپ، 23 تۇرلى قۇربىلىسى مىندە-تى بەلگىلەنىپ، 2020 - جىلى زەردەلى قارا-مايلىنى قۇرىپ شەۋ جوسپارلاندى. كەزەكتە، سىفرلى ەمدەۋ، زەردەلى قاتىناس، سىفرلى قالا باسقارۋ، قالا حاۋىپسىزدىگى، مۇناي الابى ساندى مالىمەتتەرمەن جىناۋ سىياقتى جۇزدەن اساتىن يىنفورماتسىالاندىرۋ نىچەنەرىياسى سىكە قوسىلدى ەرى باتسى سولتۇستىك رايونداي تۇڭغىشى "سىمسىز قالا" بولپ قۇرىلدى.

"زەردەلى مۇناي الابىنىڭ، زەردەلى قالانىڭ لىگەرلەتلىۋى بۇلىتتىق ەسپتەۋ كاسى-بىنىڭ دامۇنىن ايرىلا ەلمايدى". قارامايلى بۇلىتتىق ەسپتەۋ ونەركاسىپ باقشاسى رايونى پارتيئا قىزمەتى كۆمىتەتنىڭ شۇجىي لى يۇن بىلاي دەدى: بۇلت كاسىبىنىڭ دامۇنىنا نلەسە، قارامايلى قالاسى دا "مۇنايلى قالا" دان "بۇلىتتىق شىڭ"عا اينالدى.

شىنجاڭ شەكارا وتكەلدەرى شاڭخاي سەلبەستىك ۇيىمىنا مۇشە ەلدەرگە قاراتا ادەتتەگى ساۋدا ئاسىلىن نەگىز ەتكەن ەرى ارتۋى كورنەكتى بولسىپ، شىنجاڭ شەكارا وتكەلدەرنىڭ شاڭخاي سەلبەستىك ۇيىمىنا مۇشە ەلدەرگە قاراتىلغان ساۋدا جالپى قۇنى ساپكەس مەزگىلدەگىنىڭ 61.2%ىن يەلەگەن. شەكارا شامەن ساۋدا ەتا-سىلى بويىنشا يىپورت - ەكسپورتى 36 مىللىيارد 580 مىللىيون يۋان بولسىپ، 5% ارتىسىپ، 33.9%ىن يەلەگەن.

مۇندا، شىنجاڭ كاسپورنىدارى ەكسپورتتا 50% سالىستىرمانى يەلەگەن، شىنجاڭ شەكارا وتكەلدەرى ارىقىلى شاڭخاي سەلبەستىك ۇيىمىنا مۇشە ەلدەرگە قاراتىلغان يىپورت - ەكسپورتى 46 مىللىيارد 270 مىللىيون يۋان بولسىپ، 7.6% ارتسىپ، شىنجاڭ شەكارا وتكەلدەرنىڭ شاڭخاي سەلبەستىك ۇيىمىنا مۇشە ەلدەرگە قاراتىلغان ەكسپورت جالپى قۇنى ساپكەس مەزگىلدەگىنىڭ 33.8%ىن ۇرمىجى كەدەن مەكەمەسى بىلاي دەپ تالداۋ جاسادى: شىنجاڭ شەكارا وتكەلدەردە-